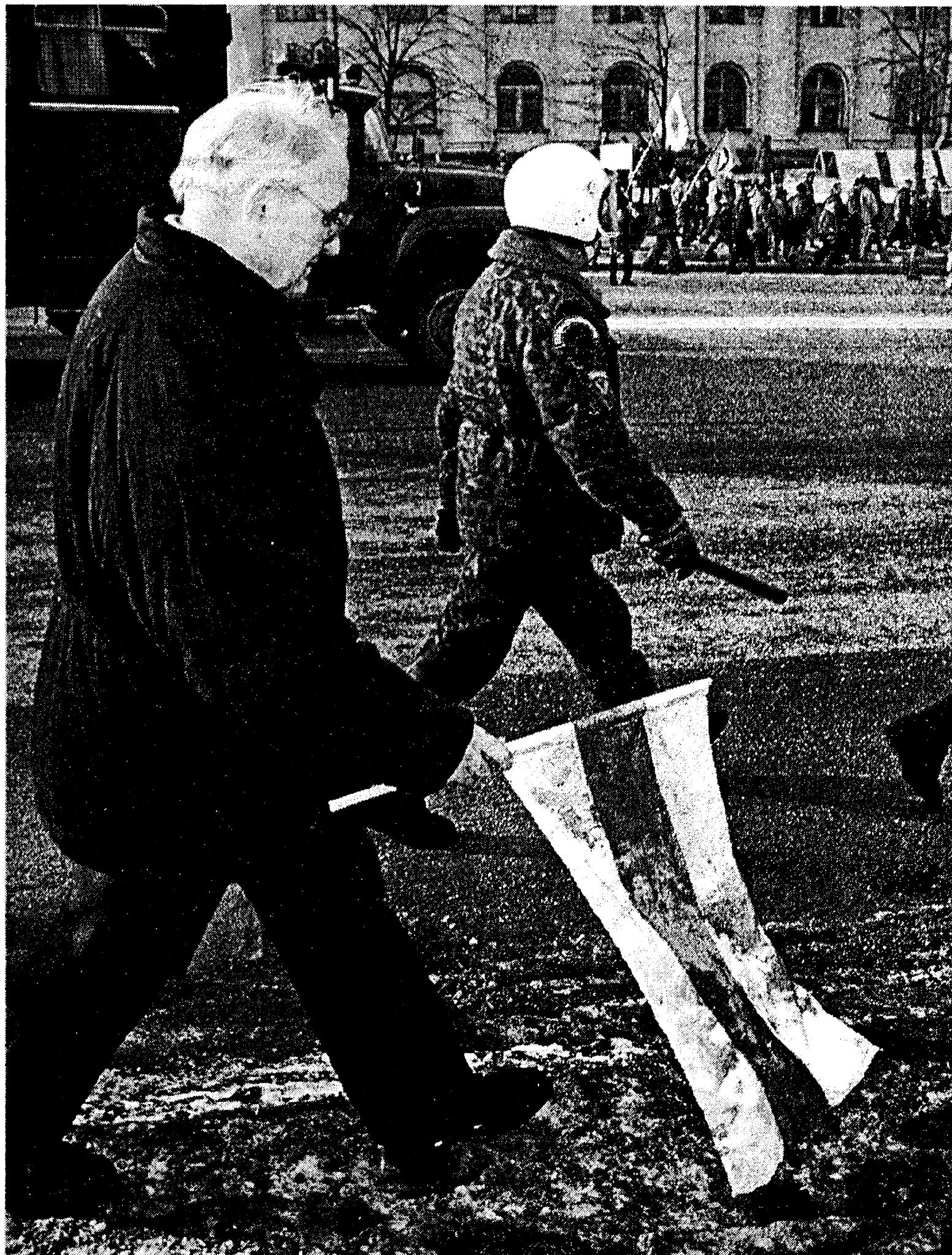

ПРАВА НА ВОЛЮ

№ 3(27)
Люты 1999

Бюлетең Правасабарончага Цэнтру "Вясна—96"

ПЕРАРЭГІСТРАЦЫЯ == ЗАБАРОНА...

Слова "апазіцыя" на постсовецкіх прасторах, за выключчынем прыбалтыскіх краінаў, па сённяня зьяўляецца сіонімам слова "вораг". Незалежна ад таго, хто знаходзіцца пры ўладзе: неакамуністы ці камуністы быўляя (партакраты). Успрымаць гэта трэба як перажытак

мінулага альбо рудымент савецкіх часоў, калі панавала "адзінагласнасць" бяз нейкіх там "іншых меркаван'няў". Да ворага ж адносіны таксама цалкам зразумелыя і здаўна прадвызначаныя: калі ён не здаеца, яго зынішчаюць... і таму да разумення ісьцінаў, што "п'яд сон-

цам усім месца хопіць" і "на тое і шчупак у рацэ, каб карась не драмаў" — нам яшчэ вох як далёка...

Пра гэта съведчыць і новы дэкрэт презідэнта Беларусі, падпісаны 26 студзеня. За назірвай "Аб некаторых мерах па

(Працяг на стар. 2)

ХРОНІКА

23 студзеня ў Барысаве адбылося несанкцыянае пікетаванье на цэнтральнай плошчы горада, на кіраванае супраць інкарпарацыі Беларусі ў склад Расіі. Пікетаванье праводзілі гарадзкія арганізацыі БНФ і Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя «Народная грамада». Пікетоўшчыкі трывалі бел-чырвона белыя сцягі і лозунгі «Рукі преч ад Беларусі», «Я люблю Беларусь!» на ангельскай мове. Аднаго з арганізатараў пікету Аляксандра Абрамовіча (старшыня гарадской арганізацыі БСДГ (НГ) даставілі ў гарадзкі аддзял міліцыі. Там на яго быў складзены пратакол па арт. 167. КоАП РБ «Аб парушэнні парадку правядзеньня вулічных маніфестаций».

23 студзеня ў Пінску адбыўся пікет, на кіраваны супраць інкарпарацыі Беларусі ў склад Расіі. Дазвол гарвыканкама быў атрыманы са спазненнем на 2 сутак. 26 студзеня па позве у Пінскі гарадзкі аддзял міліцыі быў выкліканы рабочы Юрась Салавей. Быў складзены пратакол аб парушэнні рашэння гарвыканкама. Потым Ю. Салавей быў дастаўлены ў гарадзкі суд. Судзьдзя Лешчанка паведаміў аб tym, што Ю. Салаўя чакае прысуд да 15 сутак арышту ці штраф ад 100 да 250 мінімальных заробкаў.

26 студзеня прэзідэнт РБ А. Лукашэнка падпісаў дэкрэт №2 «Аб некаторых мерах па упарядкованьні дзейнасці палітычных партый, прафесійных саюзаў, іншых грамадzkіх аб'яднан'няў», якім увёў абавязковую перарэгістрацыю грамадzkіх арганізацыяў. У адпаведнасці з Дэкрэтам з 1 лютага па 1 ліпеня 1999 года пройдзе перарэгістрацыя палітычных партый, грамадzkіх аб'яднан'няў, прафсаюзаў, а таксама іх сімвалікі.

(Працяг на стар. 6-7)

ЛЕТАПІС ПРАВАПАРУШЭНЬНЯЙ...

4 лютага Праваабарончы Цэнтр "Вясна-96" презентаваў свой першы гадавы "Агляд (Правы чалавека ў Беларусі, 1998 г.)"

"Вясна-96" — адна з маладзейшых праваабарончых арганізацыяў Беларусі. Створаны ў красавіку 1996-га году, на хвалі масавых акцыяў пратэсту грамадзянаў супраць устанаўлення ў краіне дыктатарскага, таталітарнага рэжыму, дзеля аказання рэальнай дапамогі ахвярам палітычных рэпресіяў. Праваабарончы Цэнтр за кароткі тэрмін змог стаць адной з прыкметных недзяржайных грамадзкіх праваабарончых арганізацыяў Беларусі. Найперш тому, што займаецца канкрэтнай і такай патрэбнай

сёньня працай: перадачай прадуктаў харчаванья палітвазъням у месцы зынявлення, матэрыяльной і маральнай падтрымкай іх сем'яў, арганізацыяй прававой дапамогі падсьледным і падсудным, наладжваннем прававой адукацыі грамадзянаў... Менавіта гэта падкрэслівалі ў сваіх выступленнях шматлікія госьці, якія прыйшлі на презентацыю першага гадавога "Агляду" парушэнняў правоў чалавека ў Беларусі, выдадзенага паводле фактаў, матэрыялаў, дакументаў, сабраных супрацоўнікамі "Вясны-96" ў

мінулым, 1998-ым годзе. У 18 разьдзелах "Агляду" зафіксаваныя парушэнні правоў чалавека, учыненыя ўладамі Беларусі летась, дарэчы, у годзе, у якім увесь сьвет адзначаў 50-годзьдзе прыніцца Усегаульной дэкларацыі правоў чалавека. Па сутнасці, гэта своеасаблівы плён супольнае гадавое працы ўсяго Цэнтра.

Уступным словам адкрыў вечарыну старшыня "Вясны-96" Але́сь Бяляцкі, які коратка расказаў прысутным пра гісторыю стварэння і дзейнасць Цэнтра. Далей выступалі госьці імпрэзы, у тым ліку і, калі так можна сказаць, герой "Агляду": намеснік старшыні Беларускага Народнага Фронту Юры Хадыка, дэпутат ВС 13-га склікання Валеры Шчукін, былы член Канстытуцыйнага суда РБ Міхаіл Пастухоў, настаўніца Леанарда Мухіна, жонкі дэпутатаў-вязняў рэжыму Тацяна Клімава і Зоя Кудзінава, адвакат-праваабаронца Надзея Дударава ды інш. В. а. старшыні БНФ Лявон Баршчэўскі, не пазбягаючы гучных словаў, назваў справу, якую робяць супрацоўнікі Цэнтра "Вясна-96" "грамадзянскім подзвігам". "Сёньня, — сказаў Л. Баршчэўскі — церпяць ад рэ-

ПРАВААБАРОНЧЫ ЦЕНТР
«ВЯСНА-96»

АГЛЯД

жыму: трапляюць за краты, атрымліваюць непамерныя грашовыя штрафы лепшыя людзі Беларусі — музыканты, кінарэжысёры, пісменнікі, студэнты... Ім патрэбная падтрымка. І "Вясна-96" усімі магчымымі сродкамі дапамагае ім. Пройдзе час і, я ўпэўнены, гэты рэжым сыйдзе ў наўбят. Але ніякая дэмакратыя, нават самая ідэальная, ня можа гарантаваць поўнае захаванье правоў чалавека. А таму праца ў праваабарончых арганізацыяў кшталту "Вясны...", на жаль, будзе заўсёды..."

На презентацыі прысутнічалі і замежныя дыпломаты: намеснік пасла Вялікабрытаніі ў РБ Марк Петык і дарадца пасольства чэшскай рэспублікі Карэл Харанда.

Наш. кар.

Жонкі дэпутатаў-вязняў:
А. Клімава — «Тацяна»
і У. Кудзінава — Зоя,
на презентацыі "Агляду".

ПЕРАРЭГІСТРАЦЫЯ = ЗАБАРОНА...

(Пачатак на стар. 1)

ўпараткованы дзейнасці палітычных партый, прафесійных саюзаў, іншых грамадзкіх аб'яднаньняў" бачыцца непрыхаванае жаданье разабрацца са сваімі палітычнымі апанентамі. Знаёмства са зъвестамі гэтага "документа" толькі пацвярджае думку, што створаны ён на столькі дзеля рэгістрацыі (перарэгістрацыі) партый і аб'яднаньняў, колькі дзеля іх забароны. На гэта скіраваныя ўсе зъмены, унесеныя ў дакумент, калі паразоўваць яго з папярэднім падобным актам. Па-першае, удвая павялічаная колькасць сяброў партый у сьпісах, якія трэба прадаставіць дзеля рэгістрацыі, па-другое, у гэтых сьпісах неабходна ўказаць арама прозвішча сябра ягоны хатні адрес і

месца працы, па-трэцяе, у прафесійныя саюзы павінна ўваходзіць на менш за 10 працэнтаў рабочых таго прадпрыемства, дзе яны арганізуюцца і гэтак далей.

У тэксле дэкрэта акра-мия таго нямала і розных "падводных плыняў і камя-нёў". Скажам, што на спра-ве будзе азначаць рэгістрацыя партыйнай сімволікі на ведае нікто. Зразумела толькі, што арганізацыі, якія маюць у сваёй сімволіцы нацыянальныя бела-чырвона-белыя колеры будуць мець нямала клопатай.

Лідэры беларускіх партый адразу назвалі гэты дэкрэт драконайскім. І за-значылі, што ён груба па-рушшае на толькі артыкул 20 Усегаульной дэкларацыі правоў чалавека і артыкул 22 Пакта эб грамадзянскіх і палітычных правах, але і

артыкул 36 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, які гарантую грамадзянам краіны мажлівасць стварэння палітычных, прафесійных і іншых аб'яднаньняў.

Яшчэ больш зразумелымі намеры прэзідэнта сталі пасъля аўяўлення аб стварэнні камісіі, якая будзе вызначаць можа партыя праісці перарэгістрацыю ці не, і асабліва персанальнага складу гэтай камісіі. Ужо само зъяўленыне гэтай камісіі паза-законнае. Рэгістрацыя партыі і аб'яднаньня паводле існуючага заканадаўства павінна займацца Міністэрствам юстыцыі. І толькі. У Беларусі ж, як бачым, створаная структура, якая будзе дыктуваць Міністру, якое рашэнне прымаць. І аспрэчыць гэту "параду" (а як інакш называць "рашэнне"

камісіі) забароненым партыям ня будзе дзе...

Узначаліў камісію вядомы змагар з дэмакратыяй і беларускай культурай віцэ-прэм'ер Уладзімір Замяталин, а ў склад яе, арама прадстаўніка Міністру, увайшлі прадстаўнікі... усіх сілавых структур. Думаць, што гэтая камісія будзе аб'ектыўнай, тое ж самае, што даручаць ваўкам ахоўваць авечак.

Перарэгістрацыя пачалася 1 лютага і будзе доўжыцца да 1 ліпеня. Уключаныя ў яе апазіцыйныя беларускія партыі не съпяшаюцца. Да дні заканчэння перарэгістрацыі — 1 ліпеня г.г. — яшчэ будуць вясна і 16 траўня. А значыць ёсьць і надзея, што пасступацца ўласнымі прынцыпамі не давядзецца.

Андрэй НАЛІВА

БАРЫС ГЮНТЭР:

«МЫ ДАВЯДЗЕМ СПРАВУ ВЫБАРАЙ ДА ЛАГІЧНАГА КАНЦА!»

Гутарка карэспандэнта "Права на волю" з дэпутатам Вярхоўнага Савета 12-га скліканья, сакратаром Цэнтральнай выбарчай камісіі па выбарах презідэнта Рэспублікі Беларусь Барысам ГЮНТЭРАМ.

— Спадар Гюнтэр, выбары презідэнта Беларусі ў адпаведнасці з Канстытуцыяй 1994-га году прызначаныя на 16 траўня. Раскажыце, як і чаму гэта адбылося?

— Дэпутаты Вярхоўнага Савету 13-га скліканья, якія засталіся вернымі Канстытуцыі 1994-га году, ўзялі на сябе дзяржаўны абавязак выконваць функцыі Вярхоўнага Савету 13-га скліканья ў яго поўным складзе. Прычым зрабілі гэта, не парушаючы заканадаўства. Яны маюць права прымаць такія рашэнні. Сёлета зананчаецца тэрмін легітымнасці презідэнта краіны. Таму дэпутаты Вярхоўнага Савету 13-га скліканья выканалі свой абавязак — прызначылі дату выбараў на 16 траўня, а таксама абрали і зацьвердзілі склад Цэнтральнай выбарчай камісіі. Цяпер съвяты абавязак гэтай Выбарчай камісіі арганізація і правесці выборы, а ўсяго нашага грамадства прыйсьці 16 траўня на галасаванье.

— Міністр юстыцыі Беларусі, выступаючы па тэлебачаныні, сказаў, што перадвыбарчая кампанія, якую расплачала апазіцыя, зъяўляеца супрацьзаконнай?

— Міністр можа лічыць, як яму заўгодна. Вярхоўны Савет выканаў свой канстытуцыйны абавязак, Цэнтральны выбаркам працуе, фармуе рэгіянальная камісія і мэтанакіравана ідзе да выбараў 16 траўня. І калі ўлады ня будуць нам перашкаджаць, мы правядзем гэтыя выборы, згодна законаў і Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, паводле якіх пяцігадовы тэрмін, на які быў абраны презідэнт, зананчаецца. А ягонае рашэнне працягнуць свае "паўнамоцтвы" з дапамогай "рэферэндума" 1996-га году дагэтуль не-прызнае ўсёй міжнароднай супольнасцю. Вынікі таго апытаўніцтва маглі быць прынятыя выключна як «рэкамендацыйныя». Яны павінны быті яшчэ дапрацоўвацца Вярхоўным Саветам 13-га скліканья. Прымусова ж уведзеныя презідэнтам ў якасці занандаўчых актаў, яны ня маюць ніякай законнасці. І таму мы лічым, што кожны сумленны грамадзянін нашай дзяржавы абавязаны прыйсьці на выборы 16 траўня і выказаць сваю волю. Чаму? Шмат людзей «памылілася» ў Лукашэнку. Я часта сустракаюся з людзьмі, якія галасавалі за яго, але сёньня яны абураныя тым, што адбываецца ў краіне. І яны — за выборы, яны гатовыя прыйсьці і

прагаласаваць, каб выправіць сваю памылку. Чаму б ім ня даць такі шанец. Міністр юстыцыі, зразумела, выконвае загад Лукашэнкі: яго задача запалохаць апазіцыю і ня даць выбарам адбыцца. Мы ж — ня супраць таго, каб і Лукашэнка вылучыў сваю кандыдатуру на гэтыя выборы і змагаўся на роўных з былым прэм'ер-міністрам Міхailам Чыгіром, з тым жа Генадзем Карпенкам, з камуністам Калякінам. Сярод кандыдатаў можа быць прадстаўлены ўесь съпектр палітыкаў...

— Я трymаю ў руках заяву ад члена Цэнтрвыбаркама Генадзя Самойленкі, які развозіў па Брэсцкай вобласці дакументы Цэнтрвыбаркама. Ён съцьвярджае, што тамтэшняя «вертыкальшчыкі» імкнуцца сарваць выборы...

— У гэтым няма нічога дзіўнага: «вертыкальшчыкі» — людзі прызначаныя Лукашэнкам і адданыя яму. Яны сёньня займаюць адказныя пасады дзякуючы менавіта презідэнту Лукашэнку, і таму іх прамы абавязак — усімі сродкамі шкодзіць законным інтарэсам нашых грамадзянаў. Бо пры сыходзе Лукашэнкі з пасады, яны таксама страцяць свае пасады. Яны абараняюць сваю «шкуру» і ня больш за тое. Але і сярод чынавенства ёсьць разумныя, сумленныя людзі, якія будуць нам дапамагаць. Нягледзячы на тое, што сёньня ёсьць загад кіраўніцтва дзяржавы усялякім чынам замаруджваць выборы, паліваць брудам Вярхоўны Савет 13-га скліканья, Цэнтральную выбарчую камісію і тых людзей, хто пойдзе галасаваць...

— А ці верагодны такі паварот справы, што па загаду зьверху «вертыкальшчыкі» змогуць сарваць выборы, што яны наогул не адбудуцца?

— Вы ж ведаеце прымаўку: «Голос народу — голос Божы». Калі сёньня, нягледзячы на перашкоды з боку адміністрацыі презідэнта, «вертыкальшчыкі», раённых уладаў і сельскіх саветаў па ўсёй дзяржаве ствараюцца рэгіянальныя выбарчыя камісіі па выбарах презідэнта, то ніякая ўлада, якая б магутная яна ні была, ня зможа спыніць людзей. Толькі пры адной умове: калі ўлады арыштуюць усіх сяброў выбарчых камісіяў, дэпутатаў Вярхоўнага Савета 13-га скліканья, лідэраў апазіцыйных рухаў і партыяў — яны змогуць сарваць выборы.

Барыс ГЮНТЭР

— Скажыце, калі ласка, на высшую думку дэкрэт презідэнта аб перарэгістрацыі партыяў і грамадзкіх арганізаціяў нейкім чынам звязаныя з выбарчай кампаніяй?

— Дэмакратычныя сілы і ў тым ліку Вярхоўны Савет 13-га скліканья сваім рашэннем на некалькі кроکаў апярэдзілі презідэнта. Перарэгістрацыя пройдзе з 1 лютага па 1 ліпеня, а выборы адбудуцца ў траўні. Таму тыя партыі, якія існуюць сёньня, працуюць згодна заканадаўства і будуть удзельнічаць ў выбарах на законных падставах, не зважаючы на гэты дэкрэт. Мэты ж дэкрэту відавочныя. Презідэнт хацеў бы пазбавіцца апазіцыйных партыяў, каб стаць пайнаўладным дыктатарам. У сувязі з гэтым зразумела, чаму "паднятая планка" сяброўства ў партыях і рухах, чаму задуманая люстрацыя сяброў партыяў і рухаў — цяпер яны павінныя падавацца падрабязныя звесткі па кожным сябры: прозвішча, пасада, месца жыхарства. Пачынаецца татальная люстрацыя ўсіх апазіцыйна настроенных людзей. Ці не дзеля таго, каб прыняць потым, магчыма, нейкія рэпресіўныя меры. Альбо проста напалохаць людзей.

— Як будуть праходзіць выбары?

— Тэхналогія выбараў яшчэ адпрацоўваецца. Сёньня самае галоўнае стварыць камісіі, якія будуць працаўваць на чиста тэхнічны вынік. Мы добра разумеем, якія нас чакаюць цяжкасці. Але мы да іх рыхтуемся. Махавік выбараў закручіўся, яго нельга спыніць. Народ сёньня незадаволены палітычным і эканамічным становішчам у дзяржаве. Народу трэба даць магчымасць зрабіць выбар, выказацца: я хачу жыць у нармальнай, незалежнай, прыгожай краіне, а ня ў гэтай пастаяннай няпэўнасці, ня ў гэтым балоце...

І таму я перакананы: мы ў любым выпадку давядзем справу выбараў да лагічнага канца.

Гутарыў
Мікола КАЧАН

Сітуація

З ПРАВА НА ВОЛЮ Бюлётэнь ПРАВАДАБАРОНЧАГА Цэнтру "Вясна—96"

НАЙПЕРШ — ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

У Мінску адбыўся КАНГРЕС ДЭМАКРАТЫЧНЫХ СІЛАЎ БЕЛАРУСІ

Тэма правоў чалавека стала адной з асноўных сярод тых, што абмяркоўваліся ўдзельнікамі нядайняга Кангрэсу дэмакратычных сілаў Беларусі. Цалкам натуральная, што і сярод гасцей Кангрэсу была значная колькасць праваабаронцаў — прадстаўнікоў Расіі, Літвы, Францыі, ЗША, а таксама місіі АБСЕ ў Беларусі.

«Асноўныя права і свабоды грамадзянаў зьяўляюцца вышэйшай каштоўнасцю, і любая ўлада, якая іх парушае, ня можа быць прызнаная дэмакратычнай», — гаворыцца ў рэзоляцыі Кангрэсу «Пра парушэнні правоў чалавека ў Беларусі». Прыняўшы гэты документ, дэмакраты яшчэ раз канстатавалі, што беларускія грамадзяне «пазбаўленыя магчымасці ўдзельнічаць у кіраванні сваёй краінай», а таксама атрымліваць аб'ектыўную інфармацыю ды свабодна выказваць свое меркаваныні. Улады краіны рэзка абмяжоўваюць права людзей на правядзеніне мірных вулічных акцыяў, аб'яднаныне ў грамадзкія і прафесійныя арганізацыі. Удзельнікі Кангрэсу нагадалі, што ў краіне сёньня не існуе незалежнага ад презідэнцкай улады суда, і запатрабавалі спыніць перасыль людзей за іхня палітычныя перакананні. У tym ліку — вызваліць з турмаў усіх палітычных вязняў, самыя вядомыя з якіх — сябра «Маладога Фронту» Аляксей Шыдлоўскі, дэпутаты Уладзімір Кудзіна і Андрэй Клімаў, адзін з лідэраў віцебскай апазіцыі Уладзімір Плещанка. Яшчэ адно патрабаваныне да ўладаў — правесці аб'ектыўны разгляд справаў экспертаў краініка Нацбанку Тамары Віньнікавай, былога міністра Васіля Лявонава і вя-

домага старшыні калгасу Васіля Старавойтава.

Асаблівую ўвагу ўдзельнікаў Кангрэсу прыцягнула моўная проблема. Была прынятая рэзоляцыя «Аб дыскрымінацыі беларускай мовы ў Рэспубліцы Беларусь». Дэмакраты пераканаўчая заявілі ўсюму сьвету аб зыншчальных тэндэнцыях: на Беларусі «зачыняюцца беларускія класы, школы, радыёстанцыі, газеты, выключаюцца з навучальных програмаў творы выдатных майстроў беларускай літаратуры, скарацілася выданыне беларускіх кніг». «...У Рэспубліцы Беларусь груба парушаюцца права карэннай этнічнай супольнасці на свабоднае развязціць сваёй мовы і

культуры», — адзначана ў рэзоляцыі. Беларускія дэмакраты патрабуюць ад кіраўніцтва краіны «спыніць мэтанакіраваны ўціск беларускай мовы і культуры», спадзяючыся на салідарнасць і маральну подтрымку беларусаў міжнароднай грамадзкасцю.

Права на паўнавартаснае выкарыстаныне роднай мовы самым простым чынам зынітавана з правам народу мець уласную дзяржаву, быць у ёй гаспадаром. Сітуацыя, што склалася за апошнія гады на Беларусі, прымусіла дэмакратычныя сілы краіны прыняць таксама сумесны дакумент «Прапагрузу дзяржаўнасці і суверэнітэту Рэспублікі Беларусь». Дэмакраты рашуча

выказалі намер «бараніць незалежнасць, дзяржаўнасць і суверэнітэт краіны, процістаяць анексіі Беларусі ўсімі даступнымі сродкамі». Дамову, падпісаную 25 сінёйня прэзідэнтамі Лукашэнкам і Ельцыным, дэмакратычная апазіцыя Беларусі ня можа расцэніваць інакш, як «антыканстытуцыйны пакт». Як падкрэслілі ўдзельнікі Кангрэсу, такі пакт парушае ня толькі Канстытуцыю, але і старадаунія традыцыі беларускай дзяржаўнасці.

Па сутнасці, кожная са шматлікіх рэзоляюціяў, прынятых Кангрэсам дэмакратычных сілаў Беларусі, ёсьць найперш праваабарончая — нават тады, калі ў ёй ідзе гаворка пра эканоміку ці палітыку. Насамрэч права чалавека парушаюцца ў настолькі разнастайных галінах, што на практицы ўсё зынітаваецца ў моцны вузел. Скажам, у дзень масавай акцыі супраць голаду і галечы міліцыянты могуць затрымаць чалавека толькі за тое, што ён размаўляе па беларуску (на «апазіцыйнай» уладам мове!), потым яго адвязуць у суд, дзе судзьдзя запатрабуе гаварыць толькі пасадзіць на пяцьдзесяць сутак... Цалкам слушна, што, аб'яднаўшыся, дэмакраты ўзялі на сябе абавязак бараніць любога чалавека ад парушэння любых яго правоў: ад права простага рабочага і селяніна на годны ўзровень жыцця — да роўнага права розных палітыкаў звязацца да народа праз прамы эфір тэлебачання. Парушэнні правоў чалавека — як асобы і грамадзяніна сваёй краіны — сёньня на Беларусі немагчыма выправіць найперш без палітычных зыменаў. Пакуль будзе існаваць дыктатура, датуль усе сферы нашага жыцця будуть сціснутыя жалезнімі абцугамі беззаконья. Нібы шчупальцамі жудаснага спрута...

Тацяна СЫНІТКО

ДЗЕ ТЫ, СПРАВЯДЛІВАСТЬ?

У Праваабарончы Цэнтр «Вясна-96» з просьбай аказаць дапамогу звязаны з даведзены да адчаю жыхар горада Барысава Крыўіцкі Уладзімір Іванавіч. На працягу трох гадоў ён звязаўся ў розныя судовыя інстанцыі аж да Вярховнага Суда, але станоўчых вынікаў па пытанню аб кампенсацыі нанесеных яму маральных і матэрыяльных стратаў не атрымаў.

Сутыкнуўшыся з такой рэчаіснасцю Уладзімір Крыўіцкі прыйшоў да вынівовы, што ў нашай краіне чалавеку простаму абараніць свае права немагчыма. На сёньняшні дзень ён ужо ня здольны змагацца з існуючай судавытворчасцю і незаконнымі раשэннямі па зыску да адказчыка — ААТ «Будкомлекс». Сутыкнуўшыся з аўтамабілем «Жигулі», якім кіраваў Крыўіцкі. У выніку аварыі загінуў сын Крыўіцкага — Уладзімір (1965 г.н.). Унук Крыўіцкага — Мікіта атрымаў пералом рукі і сатрасеньне мозгу, а сам Уладзімір Крыўіцкі

— Мінск здарыўся аўтааварыя. Кіроўца ААТ «Будкомлекс» А.Хадкевіч на аўтамабіле МАЗ парушыў правілы дарожнага руху — выехаў на сустрэчную паласу, дзе сутыкнуўся з аўтамабілем «Жигулі», якім кіраваў Крыўіцкі. У выніку аварыі загінуў сын Крыўіцкага — Уладзімір (1965 г.н.). Унук Крыўіцкага — Мікіта атрымаў пералом рукі і сатрасеньне мозгу, а сам Уладзімір Крыўіцкі

— на мяжы жыцця і смерці. Пасля гэтага яшчэ чатыры з паловай месяцы яму давялося ляжаць у нерухомасці, а яшчэ праз тры з паловай месяцы ён атрымаў другую групу інваліднасці. Па гэтым факце была ўзбуджаная крымінальная справа, якую разгледзеў Барысаўскі раённы суд і 14 траўня 1996 года на адкрытым судовым пася

(Заканчэнне на стар. 7)

МОВА ПАД ЗАБАРОНАЙ

Сітуацыя, пра якую чытачы "Права на волю" даведаюца з гэтага артыкула, камусьці можа падацца ненатуральнай, непраўдападобнай альбо нават надуманай. Аднак, ў сёньняшній Беларусі гэта, на жаль, звычайная рэальнасць...

У сё началося з того, што электрамеханік дзяржпрадпрыемства "Белаэрранавігация" Уладзімір Плакса напісаў на імя дырэктара заяву на матэрыяльную дапамогу. На беларускай мове.

Уладзімір ужо шэсць год прынцырова піша і размаўляе па-беларуску, так што крок – лагічны. Яго непасрэдны начальнік Мікалай Іванюшчанка наклаў рэзалиюцу: "Уважаемый Плакса В.С.! Перепишите на русском языке". Можа быць, Мікалаю Сцяпанавічу падалося, што падначалены такім чынам замахваецца на ягоны аўтарытэт ці што яшчэ – невядома.

Далей падзеі развіваліся імкліва. Яшчэ ў 1997 годзе намесьнік дырэктара "Белаэрранавігации" Ю.Кладаў на сходзе працоўнага калектыву забараніў Плаксу весці аператыўныя размовы і тэхдокументацыю на беларускай мове. Потым М.Іванюшчанка адмовіўся падпісаць заяву на дапамогу па той прычыне, што яна напісаная па-беларуску.

Летась гісторыя пайтварылася: заява, напісаная па-беларуску, была зноў адпрэчаная. Плакса пасля гэтага звярнуўся да дырэктара "Белаэрранавігации" І.Шыманца з просьбай ацаніць дзеяніні Іванюшчанкі і Кладава. Сакратарка ягоную заяву прымае, але не рэгіструе: маўляў, унутраныя паперы неабавязковая рэгістрацыя. Тройчы Уладзімір хадзіў да сакратаркі – тая стаяла, нібы скала.

Плакса звярнуўся ў камісію па працоўных спрэчках. Тут вынік быў: спачатку паперу згубілі, потым Уладзіміру адмовілі ў разглядзе канфлікту, бо "адсутнічаюць непараразуменіні паміж найманікам і работнікам" (Кладаў і Іванюшчанка не найманікі).

Нарэшце 24 траўня 1998 года Плакса атрымаў прамежкавую перамогу: М.Іванюшчанка дазволіў яму пісаць як па-руску, так і па-беларуску. Праўда, толькі заявы на матэрыяльную дапамогу.

Летась у чэрвені Уладзімір зноў наведаў сакратарку, нагадаў пра свае праблемы і папярэдзіў, што зьбіраеца зьвяртацца ў праукратуру. Уладзіміра Плаксу дапусцілі ў кабінет дырэктара. І.Шыманец і ягоны намесьнік Ю.Кладаў растлумачылі Уладзіміру, што ICAO (Міжнародная арганізацыя грамадзянскай авіяцыі, куды Беларусь уваходзіць таксама) карыстаецца чатырма мовамі: англійскай, іспанскай, французскай і рускай. Таму і ён, Уладзімір Плакса, павінен карыстацца рускай мовай (чаму не англійскай ці іспанскай, што было б ня менш "лагічна", кіраунікі не патлумачылі). Беларускую мову Уладзіміру парэкамендавалі для "курылкі" і прыбіральні. Такім чынам,

вызначылася месца беларускай мовы ў беларускай жа авіяцыі... У выпадку ж, калі Плакса не прыслушаеца да парады старэйшых таварышаў, яму паабязцілі "знайсьці" іншае месца працы. У канцы размовы сп. Шыманец загадаў сп. Кладаву скласьці сьпіс незадаволеных тым, што Плакса карыстаецца беларускай мовай.

Пасъля гэтага Уладзімір звярнуўся ў праукратуру.

У Мінскай транспартнай праукратуры заявай Плаксы займаўся малодшы саветнік юстыцыі А.Грыгор'еў. Ён спаслаўся на міжнародныя стандарты ICAO, арт. 28, 37 Чыкагскай канвенцыі аб міжнароднай грамадзянскай авіяцыі, згодна якой Беларусь абавязуецца прадастаўляць аэранавігацийныя сродкі і забяспечваць кіраваныне паветраным рухам. "З улікам вышэй-выкладзенага, — пісаў у адказе сп.

"Двух'языкі" беларус

Грыгор'еў, — патрабаваныні адміністрацыі дзяржпрадпрыемства "Белаэрранавігация" аб выкарыстаныні Вамі рускай мовы пры вядзеньні тэхдокументацыі і аператыўных перамоў, зьяўляюцца абгрунтаванымі".

Далей Уладзімір звяртаеца ў Беларускую рэспубліканскую транспортную праукратуру. Як можна меркаваць з адказу намесьніка беларускага транспортнага прауктора Л.Нікалаева, становучы з руху акрэсліўся: "Патрабаваныне начальніка базы ЭРТОС Іванюшчанкі М.С. перапісаць заяву Плаксы У.С. на рускай мове замест беларускай супярэчыць канстытуцыйна замацаваному раўнапраўю дэльвюх моў, на што ўказана адміністрацыя..." Але "падстаў для праукторскага ўмяшаньня" не ўстаноўлена. І Плакса піша ў Генеральнай праукратуре Рэспублікі Беларусь.

Да справы мужа падключылася

жонка, Вольга. Яна звярнулася да начальніка мужа і папрасіла даць тлумачэнні па моўнаму пытанню. Іван Уладзіміравіч Шыманец іх даў, папрасіўшы папярэдне прабачэнні "за не-прадуманыя дзеяніні сваіх падначаленых".

Што датычыць мовы, то дырэктар спаслаўся на Канстытуцыю РБ (са зміненіннямі і дапаўненніямі, прынятыхі пазней), Закон РБ "Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь" 1990 года, а таксама на знаёмыя нам стандарты ICAO. Іван Уладзіміравіч прывёў такія аргументы: усе краіны СНД рыхтуюць авіясіцеялісту на рускай мове, на ёй жа – уся авіятэрміналогія. А прымененіе беларускай мовы можа прывесці да памылак і, урэшце, да парушэння бяспекі палётав.

Гэта, вядома, моцны аргумент, толькі Плакса неўдзельнічае ў кіраваныні палётамі і не вядзе перамоў з экипажамі самалётаў. Мэтагодна задаць таксама рытарычнае пытанье: на якой мове гавораць між сабою і пішуць заявы, скажам, немцы, палякі ці ўкраінцы? Няўжо на рускай?

Але ж у нас ёсьць Закон "Аб мовах" 1990 года, праўда, са зміненіннямі і дапаўненніямі 1998 года. Тым ня менш, у арт. 9 чытаем: "Тэхнічная і праектная документацыя ў Рэспубліцы Беларусь рыхтуеца на беларускай або рускай мове, а з улікам прызначэння – на іншай". Заўважце: і на беларускай, і на рускай.

Уладзімір Плакса, абараняючы сваё права, вырашыў пайсьці афіцыйным шляхам. Многія, вельмі многія рабілі гэтаксама. Вынік быў аднолькавы. У тым сэнсе, што выніку не было ўвогуле.

Справай, між тым зацікавіўся Канстытуцыйны суд. Настолькі, што Плакса атрымаў адказ ад самога старшыні КС Г. Васілевіча: "... У сувязі з важнасцю ўздымаемых вами пытанняў Канстытуцыйным судом унесены прапановы на імя Старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ А.А.Малафеева аб устанаўленні мер адміністратыўнай адказнасці за парушэнне названага заканадаўства..." Такім чынам: за парушэнне моўнага заканадаўства ў нас нават не прадугледжаная адказнасць.

Пасъля гэтага, праўда, заварушылася і Беларуская транспортная праукратура. Яна папярэдзіла Кладава і Іванюшчанку аб недапушчальнасці паведаміць Уладзіміру. Занепакоіліся таксама ў Дзяржкамітэце па авіяцыі. Намесьнік старшыні У.Ермакоў запэўніў, што "прымененіне рускай мовы ў транспортнай сферы... не супярэчыць Закону "Аб мовах РБ". Вेрагодна, беларускай – таксама?

I на гэтым усё? Не, Уладзімір Плакса падаў зыскавую заяву ў Каstryчніцкі суд г.Мінска. Ён хацеў, каб яго непасрэдныя начальнікі Кладаў і Іванюшчанка папрасілі ў яго прабачэнні, а таксама заплатілі кампенсацыю за мэральныя страты.

Суд заяву ў Плаксы не прыняў... Уладзімір Плакса зараз у роздумах: ці не падаць заяву ў Пастаянную камісію па правах чалавека пры ААН?..

Андрэй СЯРЖАН

РЕХА

"Вясна—96"

Бюлетэнь ПРАВАДАБАРОНЧАГА Цэнтру

5 ПРАВА НА ВОЛЮ

ПАДЗЕІ ФАКТЫ КАМЕНТАРЫ

(Пачатак на стар. 1)

26 студзеня Вярхоўны суд Рэспублікі Беларусь адмовіўся задаволіць скаргу Беларускага студэнцкага саюза «Салідарнасць», якую той падаў на адмову Міністэрства юстыцыі РБ у рэгістрацыі прафсаюза. Як паведаміў прадстаўнік ініцыятыўнай групы прафсаюза «Салідарнасць» Юрась Губарэвіч, наступным крокам будзе «абскарджањне гэтага рашэння ў належным пададку»: скарга будзе накіраваная ў Генеральную прокуратуру Рэспублікі Беларусь.

29-30 студзеня ў Мінску адбыўся Кангрэс дэмакратычных сілаў Беларусі, на якім была прынятая рэзоляцыя «Пра парушэнні правоў чалавека ў Беларусі». «Кангрэс лічыць недапушчальным пераследаваньне за палітычныя пераканаńні і патрабуе вызваліць усіх вязняў сумленья, у тым ліку Аляксея Шыдлоўскага, Уладзіміра Кудзінава, Андрэя Клімава, Уладзіміра Плещанку, і патрабуе непрадузятага разгляду спраў Тамары Віньнікавай, Васіля Лявонава і Васіля Старавойтава», — сказана ў рэзоляцыі Кангрэсу.

1 лютага, на закрытым пасяджэнні Кіраўскага раёнага суда было зачытанае заключэнне медыцынскай камісіі, якая на працягу тыдня назірала за падсудным эксп-старшынём ЗАТ «Расьсвет» Васілем Старавойтавым. Меркаваны мэдыкаў-эксператаў разышліся. Згодна, заключэння псіхіятра Валерыя Буданава, В. Старавойтаў па сваім псіхічным стане не мог зъяўляцца працэсуальнай асобай і ўтрымлівацца пад вартай. Але заключэнне Буданава не ўвайшло ў афіцыйнае заключэнне экспернай камісіі. Афіцыйнае заключэнне камісіі — падсудны абсалютна здаровы.

2 лютага Беларускі Хельсінкі Камітэт (БХК) выступіў з заявай, у якой патрабуе неадкладнай адмены дэкрэту прэзідэнта «Аб некаторых мерах па ўпараткаваньні дзейнасці палітычных партый, прафесійных саюзаў і іншых грамадскіх аў'яднанняў», падпісанага 26 студзеня. «Дэкрэт прэзідэнта Рэ-

Пікет у Баранавічах 23 студзеня 1999 году.

публікі Беларусь груба парушае арт 20 Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, арт. 22 Пакта аб грамадзянскіх і палітычных справах, арт. 36 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, якія гарантуюць грамадзянам Беларусі магчымасць аў'яднання ў палітычныя, прафесійныя і інш аў'яднанні», — гаворыцца ў заяве.

2 лютага ў Цэнтральным судзе г. Мінску адбыўся суд над актывістам «Маладога Фронту» Вадзімам Канапацкім. Ён адвінавачваўся ў парушэнні арт. 167.2 КаАП РБ (выкарыстаныне незарэгістраванай сімволікі). Гэты артыкул прадугледжвае адміністратыўную адказнасць за папярэджання і штрафаў розных памераў да адміністратыўнага арышту тэрмінам на 15 сутак. В. Канапацкі быў затрыманы 31 студзеня падчас правядзення акцыі апазіцыі ў падтрымку Кангрэсу дэмакратычных сілаў. Падчас мітынгу на плошчы Парыжскай камуны В. Канапацкі стаяў са сцягам «Маладога Фронту» — на белым тле чырвоны крыж, на чырвоным крыжы шчыт з выявай чорнага шасціканцовага крыжа. Супрацоўнікі, якія затрымалі В. Канапацкага, склалі пратакол і выдалі яму позму ў суд на 1 лютага. Але першага лютага суд не адбыўся, таму што супрацоўнікі міліцыі вырашылі грунтоўна падрыхтавацца да судовага працэсу і з'явіліся з запытам ў Міністэрства юстыцыі «аб наяўнасці рэгістрацыі сцяга указанага ўзору». 2 лютага адбылося судовае пасяджэнне. Праваабарончы Цэнтр «Вясна-96» прадставіў В. Канапацкаму грамадзкага абаронцу — Валянціна Стэфановіча. Судзьдзя Анатоль Барысёнак у выніку разгляду справы вынес В. Канапацкаму мінімальнае адміністратыўнае пакаранье — папярэджанье.

У лютым 1999 года, адпаведна Канстытуцыі РБ 1994 года, прадстаўнікі Цэнтральнай Выбарчай Камісіі (ЦВК), па даручэнні старшыні ЦВК Віктара Ганчара, пачалі развозіць па гарадах і раённых цэнтрах Беларусі пакеты з дакументацый, якія мае непасрэдныя адносіны да правядзення выбараў прэзідэнта РБ, прызначаных на 16 траўня 1999 года. У Брэсцкай вобласці распашоджваннем дакументації займаўся член ЦВК Генадзь Самойленка. Па словах Г. Самойленкі «у большасці раёнаў і гарадоў з разуменнем ставяцца да маючых адбыцца выбараў Прэзідэнта. У размовах з людзьмі гучыць негатыўнае стаўленне да палітыкі прэзідэнта А. Лукашэнкі. Людзі лічаць, што выбары павінны адбыцца ў тэрмін». Аднак сярод кіраунікоў Брэсцкай вобласці сустракаюцца і такія (пераважна гэта стаўленнікі прэзідэнта, так званыя «вертыкальшчыкі»), якія імкнучца сарваць выбары. Па словах сп. Самойленкі, яго жорстка сустрэлі старшыня Маларытскага райвыканкаму і старшыня Кобринскага гарвыканкаму. З лютага 1999 года ў 13.25 спадар Самойленка сустрэўся са старшынёй Брэсцкага аблвыканкама Заламаем. У прысутнасці съведкаў Самойленка пасправаваў перадаць старшыні аблвыканкама пакет з дакumentaціяj, якія мае дачыненне да выбараў прэзідэнта. Старшыня аблвыканкама адмовіўся браць дакumentы, пры гэтым ён заяўlі: «Вымятайся з гэтага дому, інакш ты такое тут спазнеш, што будзеш паслья шкадаваць ўсё жыццё». Генадзь Самойленка лічыць, што супраць яго, як прадстаўніка ЦВК, былі выкарыстыаны «супрацьдзеяньне і пагроза з магчымым далейшим працягам».

5 лютага ў Мінску ў раё-

не плошчы Перамогі члены фашыстоўскай арганізацыі Рускае нацыянальнае адзінства (РНЕ) зъбілі актывістамі Грамадзянскай ініцыятывы «Хартыя-97» — Андрэя Саньнікава (міжнародны каардынатор грамадзянскай ініцыятывы «Хартыя-97»), Зыміцера Бандарэнку (сябра аргкамітэта грамадзянскай ініцыятывы «Хартыя-97» і прэс-сакратара Алега Бябеніна. Быў зъбіты таксама выпадковы праходжы — афіцэр Узброенных Сілай РБ. Андрэй Саньнікав быў дастаўлены ў бальніцу №2. У яго зламаная пераносце і некалькі рабрынаў, у А. Бябеніна зафіксаваны шматлікія съяды ад удараў.

6 лютага адбыўся чарговы сойм «Маладога Фронту». Асона на сойме абмяркоўвалася пытаньне аб адносінах да неафашистыскага руху Рускага нацыянальнай адзінства (РНЕ). Паколькі апошнім часам дзейнасць гэтай арганізацыі актывізавалася ў Беларусі, то «Малады Фронт» прыняў рашэнне — супрацьпаставіць неафашистам сваю сістэму грамадской бяспекі. Запланаванае стварэнне дружыны «Маладога Фронту», якія пры з'яўленьні людзей са свастыкай і іншай фашысцкай сімволікай павінны будуць здаваць іх у рукі міліцыі. У найбольш людных раёнах плануецца ўвесці дзяжурства маладафронтайцаў, каб «пазбавіць фашыстаў жыццёвай прасторы».

8 лютага адбылася прэс-канферэнцыя генеральнага пракурора Беларусі Алега Бажэлкі, на якой ён заяўlі, што пракуратура Беларусі ўважліва сочыць за дзейнасцю Вярхоўнага Савету і Цэнтрвыбаркама на чале з Віктарам Ганчаром. Рэспубліканская пракуратура расцэньвае дзеяньні дэпутатаў па падрыхтоўцы выбараў прэзідэнта РБ як замах

на зьвяржэнье канстытуцыйнага ладу. «Калі нашае папярэджаньне ня будзе мець узьдзеяньня, то вінаватыя асобы будуць падвергнутыя адпаведнай қрымінальной і адміністратыўнай адказнасці», — сказаў Генеральны пракурор. На прэс-канферэнцыю Генеральнага пракурора хацеў патрапіць журналіст і праваабаронца Валеры Шчукін, аднак міліцыянеры адмовіліся яго пратусціць у будынак рэспубліканскай прокуратуры. На Валерия Шчукіна быў складзены пратакол за парушэнне грамадзкага парадку.

8 лютага кіраўніцтва Федэрацыі прафсаюзаў беларускай (ФПБ) запатрабавала ад ўладаў перагледзець дэкрэт презідэнта ад 26 студзеня 1999 год аб дзяржаўнай рэгістрацыі і перарэгістрацыі палітычных партый, прафсаюзаў і грамадзкіх аб'яднанняў.

11 лютага на скрыжаваньні вуліц Гарадскі Вал і Няміга, недалёка ад Мінскага СІЗА адбыўся пікет, прысьвеченны гадавіне знаходжання за кратамі дэпутата ВС 13-га скліканыні Андрэя Клімава, які быў арыштаваны 11 лютага 1998 года. Пікет быў арганізаваны жонкай Андрэя Клімава — Тацянай Леановіч разам з жонкай другога зьняволенага дэпутата Уладзіміра Кудзінава — Зояй Кудзінавай. На пікете прысутнічалі актыўісты Аб'яднанай Грамадзянскай партыі, грамадзянскія ініцыятывы «Хартыя-97», Праваабарончага Цэнтра «Вясна-96», а таксама сваякі і сябры зьняволеных. На пікете былі лозунгі: «Сёньня яны — зайдута вы!», «Свабоду дэпутатам А.Клімаву і У.Кудзінаву».

10 лютага ў Праваабарончы Цэнтр «Вясна-96» зьвярнуўся Уладзімір Антонав, які паведаміў наступнае: «9 лютага Цнянская Рада БНФ праводзіла пікет на Камароўскім рынку г. Мінску. Прыкладна ў 14.30 да месца правядзеньня пікету пад'ехаў эвакуатар аўтамабілю, і супрацоўнік міліцыі пасправаваў эвакуяваць машыну старшыні Цнянской Рады БНФ "Адраджэнне" Уладзіміра Юху. Сп. Юху запатрабаваў тлумачэнья. Супрацоўнік міліцыі патлумачылі, што машына няправільна прыпаркаваная. Але сп. Юху заўсёды падчас пікетаў ставіў машыну на гэтае месца і раней гэта не выклікала нараканьня з боку міліцыі».

Інфармацыйны адзьдзел
«Вясны-96»

НЕАФАШЫСТЫ АДЧУЛІ СЯБЕ ў МІНСКУ ВОЛЬНА І ПАЧАЛІ ЗЬБІВАЦЬ ЛЮДЗЕЙ, НЯЗГОДНЫХ З ІХ ІДЭАЛОГІЯЙ

У цэнтры Мінску актыўісты фашыстоўскай арганізацыі РНЕ (Русское нацыональное единство) зьблі беларускіх праваабаронцаў.

Гэта адбылося каля дзевяці гадзінай вечару 5 лютага ў раёне плошчы Перамогі. Карыстаючыся поўным патураннем з боку прадстаўнікоў праваахоўных органаў члены фашыстоўскай арганізацыі Рускае нацыянальнае адзінства раздавалі тут мінчанам улёткі сваёй арганізацыі, якія накіраваныя на ухваленіе «новага рускага парадку» і на распальванье міжнацыянальнай варожасці. Непаўнагадовыя фашысты стаялі групамі па трох чалавекі каля пераходу на станцыю метро «Плошча Перамогі», паводзілі сябе нахабна і агрэсіўна, і толькі чакалі нагоды, каб з некім счапіцца ў спрэчцы.

У гэты самы час з працы вярталіся Андрэй Саньнікаў (міжнародны каардынатор грамадзянскай ініцыятывы «Хартыя-97») і Зыміцер Бандарэнка (сябра аргкамітэта грамадзянскай ініцыятывы «Хартыя-97»). Актыўісты «Хартыі-97» былі абураныя нахабнымі паводзінамі непаўнагадовых фашыстаў і зрабілі ім заўвагу. У адказ на свае слова Андрэй Саньнікаў атрымаў ўдар у твар. Зыміцер Бандарэнка ўступіўся за калегу. У гэты момант з бліжэйшага двара выбеглі каля дваццаці маладых людзей і падлеткаў, апранутых у камуфляжную форму з нарукавымі павязкамі з выявай сімвала РНЕ — чырвонай свастыкай. Фашысты білі безабаронных

людзей нагамі, у тым ліку і па твары. Дзеяньнімі неафашыстаў большасць з якіх былі непаўнагадовыя, кіраваў чалавек сярэдняга ўзросту са свастыкай на рукаве.

Напад на праваабаронцаў адбыўся ў самым цэнтры Мінску, дзе звычайна дзяжураць нарады міліцыі. Толькі на гэты раз іх побач не было. Людзі абыякава праходзілі побач. Нават дзяжуры міліцыянер з метро на выклікаў патрульную машыну і не аказаў дапамогі. За праваабаронцаў уступіўся толькі адзін праходжы — афіцэр Узброеных Сілаў. Трапіў у бойку таксама прэс-сакратар «Хартыі-97» Алег Бябенін, які вяртаўся з працы. Падчас зьбіцца прафесійныя фашысты брыдкасловілі і крычалі: «Жиды!», «Если хотите жить — убирайтесь на ...» Дарослы мужчына са свастыкай на рукаве кіраваў дзеяньнімі падлеткаў. Саньнікаў зьбівалі каля 10 чалавек. Афіцэр, які ўмяшаўся у бойку, быў кінуты на асфальт і жорстка зьбіты. Сілы былі няроўныя. Выкліканая па тэлефоне міліцыя да месца здарэння ўсё не пад'езджала. Таму Зыміцер Бандарэнка пабег па дапамогу ва Управу Беларускага Народнага Фронту «Адраджэнне», якая знаходзіцца непадалёку на вул. Варвашэні, а Алег Бябенін кінуўся ў Акадэмію міліцыі, якая знаходзіцца побач з Управай фронту. Варта адзначыць, што на несанкцыянованыя мірныя пікеты супраць дыктатуры, міліцыянеры зъяўляюцца праз некалькі хвілінай пасля іх пачатку.

Калі на месцы здарэнь-

ня зъявіліся актыўісты Народнага Фронту і супрацоўнікі міліцыі, то непаўнагадовыя неафашысты разам са сваім «камандзірам» зьніклі ў невядомым накірунку. Андрэй Саньнікаў ляжаў у лужыне крыві... Хлопцы з «Маладога Фронту» даставілі А. Саньнікава ў гарадскую клінічную бальніцу №2. У А. Саньнікава зламана пераносіца, у А. Бябеніна зафіксаваны шматлікія съяды ў дараў.

Гэтая падзея разгортаўлася ў самом цэнтры Мінску, у некалькіх метрах ад абеліску — сімвалу перамогі над фашызмам. Але, як бачым, урокі гісторыі забываюцца... Бо нават презідэнт краіны, найбольш пачярпелай ад зъверстваў фашызму, адкрыта ўхваляе дзеяньні Гітлера, а на вуліцах баевікі са свастыкай зъбіваюць безабаронных людзей. Дарэчы, пры рэжыме Лукашэнкі ніводзін неафашыст ня быў пакараны. У той час, як за антыпрезідэнцкія лозунгі маладых людзей адпраўляюцца за краты. Лозунгі «Жыве Беларусь!» старанна замалёўваюцца. У той жа час на съценах у гарадах Беларусі перыядычна зъяўляюцца антысеміцкія лозунгі, націраваныя на распальванье міжнацыянальнай варожасці, аўтары якіх зastaюцца непакаранымі. і вось вынік такой "палітыкі" — у 1999 годзе фашысты пачалі адкрыта зъбіваць людзей нязгодных з іх ідэалогіяй праста на вуліцах сталіцы Беларусі.

Інфармацыйны
адзьдзел «Вясны-96»

ДЗЕ ТЫ, СПРАВЯДЛІВАСТЬ?

(Пачатак на стар. 4)

дзяржавы вынес прысуд: «Хадкевіча А. прызнаць вінаватым і пакараць пазбаўленнем волі на 3 гады ўмоўна, не пазбаўляючы пры гэтым правоў кіраваць транспартнымі сродкамі. Прыймаць за пацярпелымі Крывіцкім У.І і Крывіцкім М.У. права на задавальненіне зыскаў». Пытаньне аб разглядзе зыскаў было адразу ж перададзенае ў грамад-

скую судавытворчасць.

З таго часу прайшло ўжо трох гады, а задаволіць свой зыск цалкам Уладзімір Крывіцкі ня можа. Яму давялося зъяўртацца ў розныя судовыя інстанцыі, былі прынятыя шматлікія судовыя рашэнні і пастановы. Часткова зыск быў задаволены, а тое, што тычыцца пашкоджанага аўтамабіля, які не падлягае рамонту, застаецца навыканым. Фірма «Будкомлекс»,

якая павінна была сплатіць гроши, спасылаецца на цяжкае фінансавае становішча.

Па сёньняшні дзень інвалід II групы Уладзімір Іванавіч Крывіцкі, які страдаў у аўтакатастрофе сына і здароўе, працягвае грукацца ў дзіверы розных судовых установаў у пошуках спраўядлівасці. Але што ім да клопатаў і проблемай прослага чалавека...

Мікола КАЧАН

АКЦЕНТЫ

Бюлетэнь ПРАВААБАРОНЧАГА Цэнтра "Вясна-96"

7 ПРАВА НА ВОЛЮ

ЖЫЦЬЦЁ

Бюлетэн Праваабарончага Цэнтру "Вясна—96"

ПРАВА НА ВОЛЮ

АНДРЭЙ МЕЛЬНІКАЎ

ВАНДРОЎКА ЗА КРАТЫ

Адразу па знаёмстве са мною адвакат напісаў скаргу на зъяненне меры стрыманьня ў суд Ленінскага раёну. Мая ж уласная скарга да адрасата "не дайшла"...

Зъяўтаю ўвагу, што некаторыхі з зэкаў возяць на допыт у КДБ не ў "сабачніку", а ў салоне. Думаю, тых, хто найцікавейшы для съледства. Пры мне гэткага "гонару" ўдастайваецца сівы паляк, што праходзіць па адной справе з Мафіёзі і дае на таго найболей паказаньняў, ды мытнік, з якім сядзелі С. і В., і які, па іх словаах, атрымлівае па дзяве "дачкі" у месяц. З бландзінчыкам мытнік вітаецца за руку. Па словах Алега, з якім бачымся на закрыцьці справы, у салоне вазілі аператара ГРТ Завадзкага.

Аднойчы едзем у адным "сабачніку" з палякам з карцара (пра яго таксама ўзгадае Шарамет). Трохі размаўляем па-польску. Худы барадаты паляк у падранай марынарцы ніяк ня можа сагрэцца, бо ўжо доўга галадае. Бяру яго далоні ў свае. Дапамагае гэта маля. Паляк з Krakava, абвінавачваецца ў нейкіх валютных махінацыях. Пачуўшы, што я бард, запытвае прозвішча. Пра мяне, вядома, ён ня чуў.

Пасыль сыходу банкіра ўсе спадзяванкі на "целек" зъяўляюцца са мною. Тым больш, адвакат сказаў пра такую магчымасць. Спадзяванкі "жылі" да пачатку лістапада, пакуль не прыехала жонка і не запэўніла, што "целека" ня будзе ("Табе яго ўсё роўна не перадалі б"). Гэта каштуете мне некалькіх вельмі непрыемных размоваў з сукамернікамі (на турме трэба адказваць за свае слоўы і выконваць абыцанкі). Жонка ж прызнаеца ў тым, што стараецца ўсяляк пазыбягаяць паведамленьняў пра мяне ў прэсе – бацца за мяне і сям'ю ("Ты – не Шарамет. А ў Стоўбцах узялі хлопцаў з "Маладога Фронта". Пра іх сталі пісаць – дык нешта з жонкай аднаго здарылася... А сябры – ведаюць. Вольга Цярэшчанка ездзіла ў Мінск, кажа – усе смяюцца: "Мельнікаў сам сябе пасадзіў, дурань...").

Першай з мінскіх газет пра тое, што я ў турме паведамляе "ЛіМ". Пад рубрыкай "Чуткі". Затым піша – Зыміцер Бартосік у "Нашай Ніве". Жонцы не падабаюцца абедзівле публікацыі і яна кажа німала крыйдных словаў у адрас газетаў – непакоіцца, што гэта сапсue справу. На маю думку, абсолютна дарэмна. Я ўдзячны, што нарэшце пра

(Працяг.
Пачатак у №№ 15-26)

Права на волю. Бюлетэн Праваабарончага Цэнтру "Вясна-96".
Выходзіць два разы на месец на беларускай, ангельскай і рускай мовах. Наклад 299 особнікоў.
Адрес рэдакцыі: 220007 Менск, а/с 88. E-mail: rights@v96.open.by Рэдактар Алеся Бяляцкі.
Пры перадруку стаўсяк на бюлетэнь аблознкован.

мяне ўзгадалі і паведамілі: будуць ведаць і тыя, хто ня ведаў.

На чарговым допыце адвакат паказвае мне газету "Свабода" з артыкулам пра мяне. Здаецца, нешта зварухнулася. Калега Турача, съледчы Шчур чуў напярэдадні мае песні ў перадачы Надзі Курдэйкі: "А вы, аказваецца, вядомы чалавек!", — кажа ён. Нават бландзінчык з шокерам пачаў паводзіць сябе больш карэктна.

Наступным вечарам у нашай "хаце" зъяўляецца.

Калі выпускаюць аператара ГРТ

Завадзкага, праблісвае надзея: пачалося. Потым да нас прыносяць газету "Знамя юности" з ягоным інтэрв'ю – уся хата съмьеца над "рэдкімі кавалачкамі сала ў супе" і, асабліва над "пасыль съняданку зъняволеныя расходзяцца па камерах". С. будзе расказваць потым, што Завадзкаму "маякавалі" і скажа, хто ў яго "хаце" "кумавой"...

На адной з верасьнёўскіх "гулак" чуем, як "тубік" Б. з адзіночки, перакрыкваючыся з суседнім дворыкам, дакляруе перадаць Шарамету, каб той "не марозіў". "Будзе марозіць – я яму ўстрою Шарамецьева!" Праз некалькі дзён у чарговай "ЗЮ" бачым загаловак: "Шеремету – Шереметьево."

Па вызваленіні Шарамета турма адразу неяк съцішваецца. Раней увечары пасыль адбою часта было чуваць з панадворку: "Ша-ра-мет! Вы-хо-дзь! Шарамет! Выходзь!..." З надзеяй прыслухоўваўся я да тых гукаў, спадзяючыся некалі пачуць і "Мель-ні-каў!.."

З вызваленінем Шарамета Мафіёзі дае паганяла "Шарамет" мне і жартайліва намагаеца запэўніць паставых, што прозвішча сапраўднае. Магутная і вульгарная паставая Марыя, якую між сабою завем Машкай і Ка-былай, узіраеца ў мяне, пэўна, секунд пятнаццаць і ўрэшце выдае: "З яго гэтакі Шарамет, як з мяне балерына". Але з таго часу таксама пачынае зваць мяне Шараметам. Машка – хамаватая, але, не без артыстызму. Прынамсі, кожная яе сантэнцыя, безадносна ад зьместу, паляпшае настрой.

Першыя тыдні ў нашай "хаце" Мафіёзі амаль бесперапынна распавядае. Кажа, ехай у адным "сталыпіне" з дзедам па прозвішчы Лукашэнка. Дзядок забіў свайго сына. І пра гэтага персанажа ўзгадае Шарамет.

Напачатку кастрывчніка праходжу псіхіятратичную экспертызу. Вядуць у той жа будынак, дзе сустракаюся з адвакатам. Чачвёрка псіхіятраў у цывільным не адказвае на вітаньне, не

(Працяг будзе)

У нумары скарыстаныя
малюнкі А. Карповіча
і фотаздымкі з архіву
Цэнтра "Вясна-96"

